

TRỢ CẤP TÀI CHÍNH BẦU CỬ TỔNG THỐNG PHÁP

Vừa được tái cử sau cuộc độc diễn, do Tàu cộng chi đạo, nhà độc tài Nguyễn phú Trọng, khi họp báo ngày 28.01.2016, đã bác bỏ những chỉ trích về chế độ độc đảng hiện nay ở Việt Nam. Theo ông, chế độ tập thể lãnh đạo '*dân chủ hơn hẳn*' so với những nước tổ chức phổ thông đầu phiếu.

Ngày xưa, Võ Kim Cự được '*đảng cử, dân bầu*' làm chủ tịch và bí thư tỉnh Hà Tĩnh đã oai vệ ký giấy cho phép Formosa vào Vũng Áng để, năm qua, chúng xả thải độc chất, làm ô nhiễm môi trường khiến cá chết hàng loạt... Bị đồng đảng buộc tội, Võ Kim Cự nói việc cấp phép cho Formosa thuê đất 70 năm này được tất cả các cấp, bộ ngành đồng ý. Do không hiểu lời nói đó hay vì muốn '*đóng đinh*' Cự, đại biểu Lưu Bình Nhưỡng nói với báo chí rằng việc đề nghị cách chức đại biểu quốc hội của Cự là bình thường. Nếu bản thân ông là Cự thì ông sẽ từ chức chứ không đợi đến khi bị xử lý, kỷ luật. Đó là sự '*khôn ngoan*' và dè hèn của một đảng viên cộng sản để mong được tái cử đại biểu Đảng hội.

Đó là trò '*đảng cử, dân bầu*' ở Việt Nam cộng sản, một nước độc đảng luôn dùng cụm từ '*làm chính trị*' để dọa nạt người dân và bòn rút ngân sách quốc gia để nuôi cái đảng phản dân. Trái lại, tại Pháp đa đảng, nên để giúp phát triển các đảng chính trị có phương tiện một cách công bình và dân chủ, Luật pháp nước này cho phép tài trợ các Hiệp hội này.

I. TÀI CHÁNH CỦA CÁC CHÁNH ĐẢNG.

A. Những chi tiêu của các chánh đảng.

Cũng như các Hiệp hội, thành lập theo luật ngày 01.07.1901, các chánh đảng phải đối đầu với những chi tiêu đủ loại như thuê trụ sở và các văn phòng trực, những chi phí về văn phòng, trả lương nhân viên... Nhất là khi đề cử ứng cử viên tranh cử Tổng thống như hai ông đã chi nhiều nhất trong cuộc chạy đua năm 2012 : ông François Hollande : 21.769.895 euros; ông Nicolas Sarkozy : 21.339.664 euros (So với 10 năm trước (2002): hai ông Jacques Chirac : 18.030.826 và Jean-Marie Le Pen : 12.050.718 euros (hai vòng) ; ông Lionel Jospin : 12.506.834 euros (chỉ vòng một).

Do phải giới thiệu cho ứng cử viên cùng cho đảng mình, những chi phí vì dân chủ của các chánh đảng đã gia tăng đáng kể từ khi thành lập Đệ Ngũ Cộng hòa như chúng ta vừa thấy trên. Bảng so sánh trên chứng minh điều đó.

B. Những nguồn thu của các chánh đảng.

Để cân bằng ngân quỹ, các chánh đảng có hai nguồn thu chính :

1.- Nguồn thu tư nhân.

Như các Hiệp hội, các chánh đảng được quyền nhận niên liễm của các đảng viên. Tuy nhiên số tiền thu này không đáng kể nên các chánh đảng yên cầu những đảng viên giữ một (hay nhiều) chức vụ dân cử đóng một số tiền đáng kể hơn.

Các chánh đảng chỉ được phép nhận tiền biếu từ các thể nhân, nhưng cấm từ những pháp nhân (điều 16 luật ngày 19.01.1995. Các số tiền biếu cũng như niên liễm có thể được trừ thuế 66% những số tiền này trong giới hạn 20% lợi tức tính thuế với điều kiện số tiền phải trả qua trương mục ngân hàng, tức bằng chi phiếu, chuyển trương....

2.- Nguồn thu từ ngân sách.

a. những tài trợ liên quan đến các ứng cử viên lập pháp (candidatures aux législatives)

Nghị định số 2016-111 ngày 04.02.2016 thực hiện việc áp dụng các Điều 9 và 9-1 của Luật số 88-227 ngày 11.03.1988 đã được sửa đổi, về minh bạch tài chính về đời sống chính trị. Theo đó, số tiền trợ cấp được chia thành hai phần bằng nhau :

- **Phần Một** được chia giữa các đảng chính trị dựa trên số phiếu thu được trong cuộc tuyển cử cuối cùng của Quốc hội (tức ngày 10.06.2012 cho năm 2016), với điều kiện họ đã hoàn thành nghĩa vụ của họ theo Kế toán năm 2014, được quy định tại Điều 11-7 Luật ngày 11.03.1988. Số tiền tài trợ này bị giảm cho các đảng không tuân theo luật ngày 06.06.2002 về số ứng cử viên nam nữ phải bằng nhau, theo điều 9-1 của Luật ngày 11.03.1988.

Những dự trù trong luật này và các qui định khác sau đó về việc tài trợ các chính đảng theo hai tiêu chuẩn :

- a. Kết quả bầu cử Quốc hội cho những đảng có ứng cử viên tranh cử tại ít nhất 50 đơn vị bầu cử (circonscriptions) theo luật ngày 20.02.1993 và đạt ít nhất 1% số phiếu hợp lệ ;
- b. Cho những đảng chỉ giới thiệu ứng cử viên trong một hay nhiều tỉnh hay lãnh thổ hải ngoại và những ứng cử viên này đạt ít nhất 1% số phiếu hợp lệ.

CÁC ĐẢNG HƯỞNG TRỢ CẤP THEO SỐ ỨNG CỬ VIÊN QUỐC HỘI

TÊN ĐẢNG	SỐ PHIẾU	SỐ ỨNG VIÊN Nam	SỐ ỨNG VIÊN Nữ	SỐ TIỀN ĐƯỢC HƯỞNG (euro)
Parti socialiste	7 952 895	305	226	10 021 984
Les Républicains	6 788 077	377	129	6 089 158
Front national	3 524 268	293	281	4 920 582
Europe Ecologie les Verts	1 470 444	239	233	2 085 737
Parti communiste français	1 359 530	212	206	1 928 412
Union des Radicaux, Centristes, Indépendants et Démocrates (URCID)	728 878	85	67	942 045
Parti Radical de Gauche	441 757	48	28	502 933
Association PSLE - Nouveau Centre	457 442	62	36	519 745
Le Centre pour la France	436 470	216	129	502 014

Forces de gauche	400 234	76	58	510 513
Debout la France	152 346	140	158	206 304
L'alliance écologiste indépendante	114 095	208	143	139 359
Le Trèfle - les nouveaux écologistes	70 600	62	77	92 036
Cộng	23897 036	2 323	1 771	28 460 829

- **Phần Hai**, đặc biệt dành nguồn tài chính cho các đảng chính trị có dân cử trong lưỡng viện Lập pháp, được phân phối theo số vị được báo cáo trong tháng 11/2015.

CÁC ĐẢNG CÓ DÂN CỬ TẠI CÁC VIỆN LẬP PHÁP

TÊN CÁC ĐẢNG	SỐ DÂN CỬ			SỐ TIỀN nhận (euro)
	Quốc Hội	Thượng Nghị Viện	Tổng cộng	
Parti socialiste	289	109	398	14 902 359
Les Républicains	197	137	334	12 505 999
Union des Radicaux, Centristes, Indépendants et Démocrates (URCID)	17	28	45	1 684 940
Europe Ecologie les Verts	12	7	19	711 419
Parti Radical de Gauche	15	14	29	1 085 850
Parti communiste français	8	18	26	973 520
Association PSLE - Nouveau Centre	10	8	18	673 976
Debout la France	4	2	6	224 658
Le Centre pour la France	1	8	9	336 988

Tahoeraa Huiraatira	1	0	1	37 443
Front national	2	2	4	149 772
Rassemblement UMP (Le Rassemblement pour la Calédonie dans la République)	0	3	3	112 329
Parti progressiste martiniquais	1	2	3	112 329
Forces de gauche	2	0	2	74 886
Guadeloupe Unie Socialisme et Réalités	1	1	2	74 886
Calédonie ensemble	1	0	1	37 443
Mouvement indépendantiste martiniquais	2	0	2	74 886
Démocratie et République	1	0	1	37 443
Parti communiste réunionnais	0	1	1	37 443
Cap sur l'avenir	1	0	1	37 443
Parti communiste guadeloupéen	1	0	1	37 443
La politique autrement	1	0	1	37 443
Pour la Réunion, de toutes nos forces	1	0	1	37 443
Mouvement initiative populaire	1	0	1	37 443
Rassemblement démocratique pour la Martinique	0	1	1	37 443
RAUTAHI	2	0	2	74 886
Parti socialiste guyanais	2	1	3	112 329
No Oe E Te Nuna'a	0	2	2	74 886
Cộng	573	344	917	34 335 335

II. TRỢ CẤP TÀI CHÍNH TRANH CỬ.

A. Chi phí tổ chức bầu cử Tổng thống.

Các số liệu trong các kỳ tuyển cử vừa qua, do Bộ Nội vụ thành lập, cho thấy những con số chi tiêu như sau :

- Chi phí vận động bầu cử chiếm phần lớn tổng số chi bầu cử (50%);
- 33% tổng số chi bầu cử được dùng vào việc tổ chức ngày bầu cử như việc thực hiện các bao thư gửi truyền đơn của ứng cử viên đến nhà cử tri, thiết lập phòng đầu phiếu;
- 17% những chi phí hành chính và tổ chức đầu phiếu ở hải ngoại.

B. Mức chi tiêu tối đa để ngân sách quốc gia hoàn trả.

Đạo luật tổ chức (loi organique) ngày 28.02.2012 về sự hoàn trả những chi tiêu về tranh cử Tổng thống. Theo đó, ứng cử viên không được chi tiêu quá mức tối đa do luật định và được bồi hoàn theo số bách phân do tỷ lệ số phiếu bầu hợp lệ ấn định trước.

Tổng số chi tối đa cho từng ứng cử viên vòng một cuộc bầu cử Tổng thống ngày 23.04.2017 là 16,85 triệu euros và hai ứng cử viên tranh cử vòng hai là 22,51 triệu euros.

Ngày 17.03.2017, ngay sau khi 11 ứng cử viên được Hội đồng Hiến pháp ghi tên vào Danh sách ứng cử viên Tổng thống năm 2017, mỗi người đã nhận một số tiền tạm ứng bồi hoàn là 153 000 euros.

C. Ba mức bồi hoàn.

Theo điều 3 luật ngày 06.11.1962 về tuyển cử Tổng thống theo thể thức phổ thông đầu phiếu qui định về việc ngân sách quốc gia bồi hoàn chi phí tranh cử cho các ứng cử viên như sau :

- 4,70% tổng số chi tối đa cho vòng một nếu ứng cử viên thu được dưới 5% số phiếu hợp lệ trong vòng bầu thứ nhất;
- 47% tổng số chi tối đa cho vòng một nếu ứng cử viên thu được từ hay trên 5% số phiếu hợp lệ trong vòng bầu thứ nhất;
- 47 % tổng số chi tối đa cho vòng hai cho 2 ứng cử viên tham dự vòng bầu này.

Áp dụng cho kỳ tuyển cử Tổng thống năm 2017 :

- 4,7% tổng số chi tối đa cho vòng một khi ứng cử viên thu được dưới 5% số phiếu hợp lệ trong vòng bầu thứ nhất :
 $16.850.000 \times 4,7\% = 791.950$ euros;
- 47% tổng số chi tối đa cho vòng một khi ứng cử viên thu được từ hay trên 5% số phiếu hợp lệ trong vòng bầu thứ nhất :
 $16.850.000 \times 47\% = 7.919.500$ euros ;
- 47% tổng số chi tối đa cho vòng hai cho mỗi ứng cử viên tham dự vòng bầu này : $22.510.000 \times 47\% = 10.579.700$ euros.

3. Mức thu được phép.

Mỗi ứng cử viên được phép nhận các số tiền biểu không quá 20% tổng số chi tối đa. Như vậy, các ứng cử viên tham dự vòng 1 được nhận :

$16.850.000 \times 20\% = 3.370.000$ euros và 2 ứng cử viên tham dự vòng hai được phép nhận : $22.510.000 \times 20\% = 4.502.000$ euros.

Mỗi người được quyền tặng cho một hay nhiều ứng cử viên trong một cuộc bầu cử số tiền tối đa là 4.600 euros (bộ luật bầu cử điều L.52-8). Chỉ những số tiền tặng không quá 150 euros mới được đưa bằng tiền mặt.

Mỗi cá nhân cũng có quyền tặng cho các chính đảng một số tiền tối đa là 7.500 euros. Những số tiền tặng này cho phép được hưởng quyền khấu trừ thuế lợi tức.

Các doanh nghiệp không được quyền biếu tặng tiền và vật cho các ứng cử viên và các chính đảng.

4. Sự minh bạch bắt buộc.

Điều L.52-8 bộ luật bầu cử ấn định « trể nhất là trước 18 giờ ngày thứ sáu sau ngày bầu cử có kết quả chung cuộc », mỗi ứng cử viên đệ nạp tại Ủy ban quốc gia những Tài khoản vận động bầu cử và tài trợ chánh trị số sách kế toán và các chứng từ liên hệ đến việc vận động tranh cử của mình.

Để bảo đảm sự minh bạch về tài chính của các chánh đảng, hai ủy ban đã được thành lập :

- Ủy ban quốc gia những Tài khoản vận động bầu cử và tài trợ chánh trị (Commission Nationale des Comptes de Campagne et des Financements politiques) bởi luật ngày 15.01.1990, có nhiệm vụ kiểm soát tài khoản của các chánh đảng và cho đăng vào Công báo.

- Ủy ban phụ trách sự Minh bạch của Đời Sống chánh trị (Commission pour la Transparence de la Vie politique) do luật ngày 11.03.1998 thẩm tra và phát hiện những vị dân cử đã làm giàu bất thường nhờ vào chức vụ.

Hà Minh Thảo